ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1, I. — telefon 25-95.

Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11 — 1; Administracja od 9 — 3.

Poznań, dnia 1 lipca 1934

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20,— zł, półrocznie 10,— zł, kwartalnie 6.50 zł.

Numer pojedyńczy 1,— zł.

NR. 13 Wydawca: **Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu** ROK 13

Święto Morza — Świętem Rzeczypospolitej
28 czerwca do 1 lipca

Morze — czynnikiem niezależności gospodarczej.

Przed paru tygodniami głośnem echem w całej środkowej Europie odbił się pozornie drobny fakt: do Budapesztu przybył drogą wodną transport węgla z polskiego Górnego Śląska. Fakt ten wszekże jest bardzo znamienny. Węgiel polski odbył olbrzymią drogę: ze śląska do Gdyni, opłynął całą Europę i drogą rzeczną dostał się do stolicy Węgier. A przecież droga lądowa jest bez przesady kilkadziesiąt razy krótsza.

Faktów takich moglibyśmy mnożyć bez liku, nie tak już być może paradoksalnych, ale w każdym bądź razie charakterystycznych. Badając szlaki eksportu polskiego, z łatwością stwierdzimy, że eksporter nasz, wzgl. nabywca zagraniczny, wybierze drogę morską nietylko tam, gdzie niesposób dostać się lądem, lecz i w tych częstokroć wypadkach, gdzie istnieje utarta droga lądowa, krótsza od morskiej 5,10 i więcej razy.

W ten sposób odrazu stykamy się z dwoma podstawowemi elementami handlu morskiego, idącego przez własny port; elementy te — to taniość i swoboda dyspozycji handlowej.

Moment taniości nie potrzebuje, zdaje się, wyjaśnienia i uzasadnienia. Transport morski jest tani bo: nie wydaje się na utrzymanie drogi; możliwy jest naprawdę masowy przewóz; niższe koszty eksploatacji; prostsza i tańsza jest obsługa po drodze itd. itd.

Jeżeli chodzi o swobodę dyspozycji — moment ten nabrał szczególnej wagi i podstawowego znaczenia w czasie kryzysu. Krótko mówiąc odpada problem tranzytu. Państwo, mające własny dostęp do morza jest teoretycznie — zupełnie, praktycznie — w bardzo dużej mierze uniezależnione od licznych przepisów przewozowych, obowiązujących na terytorjum państw ościennych. Handel państwa morskiego dociera bezpośrednio do rynków zbytu i zakupu z pominięciem wszelkiego zbędnego pośrednictwa i uniknięcia ewentualnych celowych utrudnień.

Już z tego co wyżej powiedziano, plastycznie wynikają wszystkie korzyści gospodarcze, płynące z posiadania własnego dostępu do morza. A Ponieważ w handlu czynnik kalkulacji odgrywa podstawową rolę, możemy streścić korzyści te w krótkiem zdaniu: mając własny port — kupujemy taniej i sprzedajemy taniej.

Moment taniej sprzedaży — moment eksportowy z natury rzeczy więcej nas interesuje. To też musimy stwierdzić, że morze odgrywa olbrzymią rolę w utrzymaniu na odpowiednim poziomie naszego wywozu. Co mielibyśmy robić z naszym węglem, bekonami, jajami, zbożem, szynami itp. itp. — gdybyśmy, wywożąc je, musieli korzystać z kolei państw sąsiednich. Koszt przewozu kolejowego oraz wszelkie przepisy reglamentacyjne (np. weterynaryjne w stosunku do artykułów zwierzęcych) — uniemożliwiłyby sprawną obsługę klientów, a przedewszystkiem podbiłyby ceny naszych artykułów do poziomu wykluczającego możność konkurowania z innymi dostawcami.

I dalej: obrót handlowy pociąga za sobą wydatki uboczne. W szczególności w handlu morskim kosztuje pośrednictwo w wynajęciu okrętu, postojowe, załadunek, ubezpieczenie, wszelkie czynności ekspedycyjne. Gdybyśmy zmuszeni byli posługiwać się dla naszego handlu zamorskiego obcemi portami — ponosilibyśmy wydatki przewozu kolejowego na obcem terytorjum oraz koszta pośrednictwa i spedycji w obcym porcie. Olbrzymie sumy, należne za te uboczne czynności, pozostają teraz w kraju.

Tak więc dostęp do morza, dając nam swobodę wyboru rynków zakupu i zbytu, uniezależniając nas od obcego pośrednictwa, zazwyczaj arbitralnego i niewygodnego — pozwala nam równocześnie na poprawę bilansu handlowego (wzmożony wywóz) oraz na poprawę t. zw. niewidzialnych pozycyj bilansu płatniczego (należności wobec zagranicy za pośrednictwo, transport, usługę itp.).

Poruszane powyżej przez nas zagadnienie swobodnej dyspozyji handlowej — zasługuje na szersze omówienie jeszcze i z innej strony.

Własny dostęp do morza — to stałe i ciągłe stykanie się ze światem; ze styczności tej zaś płynie wiele nauk i doświadczeń, hartujących i przygotowujących do ostrej walki o dobre miejsce pod słońcem. Morze i praca na morzu uczą inicjatywy i aktywności.

Wreszcie zaznaczamy, że trudno myśleć o większej własnej flocie, nie mając własnego portu. A własna flota — to pole do pracy dla obywateli, to dalsze zaoszczędzienie wydatków za transport morski.

Ale własny port nietylko pozwala na uniezeleżnienie się od zagranicy i zaoszczędzenie wydatków za obce pośrednictwo. Dobrze urządzony i korzystnie położony port ściąga do siebie drogą tranzytu handel państ ościennych, nie mających tak korzystnej sytuacji. Tem samem przysparza się zatrudnienia krajowym środkom komunikacyjnym i rękom roboczym, a więc uzyskuje się dodatkowe dochody od zagranicy.

To wszystko, cośmy wyżej powiedzieli, wystarczająco tłumaczy gospodarczą doniosłość posiadania własnego dostępu do morza.

Praktyka ostatnich lat potwierdziła to w całej rozciągłości. W latach najcięższego kryzysu, który szczęśliwie wydaje się już być poza nami, w okresie kurczenia się obrotów i spadku ożywienia we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego — Gdynia stanowiła niemal jedyny ośrodek wzmagającego się ruchu i ożywienia. Tendencja ta trwa nadal, to też w chwili obecnej przez Gdynię i Gdańsk przechodzi lwia część naszego handlu z zagranicą.

Wybrzeże morskie jest naturalną, najlepszą bramą na szeroki świat bramą, stojącą zawsze otworem, a której nikt nam zamknąć nie może.

O tem, o znaczeniu własnego dostępu do morza — wszyscy musimy pamiętać w dniu „Święta Morza". Pamiętając zaś, musimy sobie zdawać sprawę, że korzyści posiadania własnego wybrzeża będą tem większe, im bardziej głębokie i czynne będzie zainteresowanie się niemi społeczeństwa. Możliwości Gdyni i całego naszego wybrzeża są wykorzystane tylko w części: w handlu morskim, w żegludze, przemyśle portowym, jest we wszystkich ubocznych gałęziach, związanych z eksploatacją morza olbrzymie pole do pracy. Więcej inicjatywy, więcej przedsiębiorczości, a opłacą się one znakomicie tym wszystkim, którzy życie swoje i pracę będą chcieli związać z błękitnym żywiołem.

Bohdan Wytwicki.

Skarbowość.

Jakie odsetki można potrącać od dochodu?

Ministerstwo Skarbu wydało do wszystkich izb skarbowych zasadniczy okólnik, w sprawie ujednostajnienia przy wymiarze podatku dochodowego kwalifikacji odsetek od długów, ciążących na jednem, względnie na kilku źródłach dochodu płatnika. Ministerstwo zarządza, iż od podstawy wymiaru podatku dochodowego należy bezwzględnie odliczać odsetki od długów zaciągniętych: 1) na powiększenie względnie ulepszenie któregokolwiek z istniejących źródeł dochodu oraz na nabycie nowego źródła dochodu; 2) na spłatę już istniejących zobowiązań, ciążących na któremkolwiek ze źródeł dochodu; 3) na konwersję pożyczek; 4) na pokrycie poniesionych strat; 5) na spłatę zaległości podatkowych oraz innych należności publiczno - prawnych; 6) na uregulowanie spraw związanych z podziałem majątku.

Natomiast nie mogą być odliczone odsetki, o ile pożyczka została zużyta np. na budowę nowego domu mieszkalnego w przypadku, gdy dochód z niego, na podstawie obowiązujących przepisów, zwolniony jest od podatku dochodowego, względnie na cele gospodarcze, związane z nieruchomościami i stałemi przedsiębiorstwami, znajdującemi się poza obszarem R. P.

Nie mogą być potrącone odsetki od pożyczek zaciągniętych na cele nie mające nic wspólnego z posiadanemi źródłami dochodu, a będące wynikiem rozrzutnego trybu życia, np. na uregulowanie długu karcianego, na wydatki związane z niecelowym wyjazdem zagranicę, na nabycie luksusowych przedmiotów. W tych wszystkich jednak wypadkach należy powyższe okoliczności stwierdzić w sposób nie wzbudzający wątpliwości.

Ofiary na cele społeczne w spółkach akcyjnych.

W ciągle dotąd tej jeszcze niejasnej sprawie wyjaśniła Izba Skarbowa w Poznaniu na zapytanie miejscowej Izby Przemysłowo - Handlowej, co następuje:

Na pismo z dnia 16 maja br. zawiadamia Izba Skarbowa, że ofiary na cele społeczne wypłacone przez osoby prawne, tak samo jak ofiary wypłacone przez osoby fizyczne, w zasadzie nie są potrącalne od dochodu podlegającego podatkowi dochodowemu, gdyż nie należą do wydatków związanych z osiągnięciem, zachowaniem i zabezpieczeniem przychodu w myśl art. 6 ustawy o podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 z roku 1925 poz. 411). Nawet w wypadku, gdy statut nakłada na spółkę obowiązek wydzielania z czystego zysku pewnej sumy na cele społeczne, odpowiednie kwoty nie mogą być wyłączone z podstaw opodatkowania, albowiem nie mają charakteru trwałych ciężarów, opartych na tytule prawnym w rozumieniu art. 10 punktu 2 ustawy, gdyż spółka w tym wypadku rozdziela przeznaczoną łączną sumę według swobodnego uznania. Takie stanowisko zajęło Ministerstwo Skarbu w swych decyzjach wydanych w związku z odwołaniami spółek od wymiaru podatku dochodowego.

O ileby pomiędzy wydatkami zaliczonemi do ofiar znajdowały się wydatki związane z osiągnięciem dochodu, jak wydatki na reklamę, wynagrodzenia za konkretne usługi spełniane dla płatnika itp. to takie wydatki — rzecz prosta — byłyby wolne od podatku po myśli art. 6 ustawy.

Kwoty wydatkowane przez osoby prawne na cele walki z bezrobociem wzgl. na cele pomocy bezrobotnym Ministerstwo poleciło reskryptem z dnia 12 stycznia 1933 r. L. Dz. V. 56579/2/32 zaliczać do kosztów potrącalnych w myśl. art. 6 ustawy. Pozatem zwolniono od podatku stałe miesięczne składki uiszczone na rzecz Komitetu Walki z Żebractwem w Poznaniu.

W sprawie konieczności zwolnienia od opłat na rzecz Funduszu Drogowego olejów mineralnych używanych dla celów przemysłowych.

Nowela do ustawy o Państwowym Funduszu Drogowym ustanawia w art. 14 dodatek drogowy do państwowego podatku od olejów mineralnych w wysokości 12 groszy od 1 kg. Podatkiem tym objęte są oleje mineralne, które mogą być używane do napędu pojazdów mechanicznych, przyczem Rada Ministrów może w drodze rozporządzeń m. in. obniżyć wysokość dodatku wzgl. zwolnić od niego całkowicie niektóre oleje. Z upoważnienia powyższego Rada Ministrów dotychczas nie skorzystała, gdyż rozporządzenie z dnia 26-go czerwca 1933 zawiera jedynie określenia jakie oleje mineralne podlegają dodatkowi na rzecz Funduszu Drogowego i w jakiej wysokości. Ponieważ otwartą pozostała kwestja zwolnienia od dodatku, olejów używanych przez przemysł dla celów przemysłowych, Związek Izb skierował ostatnio memorjał do resortowych Ministerstw podnosząc, że wymienione oleje, które nie są używane dla napędu pojazdów mechanicznych, powinny być od dodatku drogowego zwolnione. Mogłoby to nastąpić drogą rozporządzenia Rady Ministrów, zawierającego przepis, że od dodatku na rzecz Funduszu Drogowego wolne są oleje mineralne przeznaczone:

a) do poruszania silników w przemyśle i rolnictwie,
b) do oczyszczenia szybów naftowych,
c) do nawęglania gazu świetlnego,
d) do naprawy (oraz spryskiwania) dróg,
e) jako środek opałowy, rozczyniający, zmiękczający lub wyciągowy (ekstrakcyjny) w przemyśle.

W sprawie podatku od nieruchomości fabrycznych

Znana ta sprawa już nareszcie została ostatecznie uzgodniona między Ministerstwem Skarbu a przemysłem — i lada dzień znajdzie się „czarno na białem". Załatwienie idzie oczywiście po linji pobierania podatku od wartości bilansowej nieruchomości fabrycznych wszelako bez włączania wartości maszyn i urządzeń fabrycznych.

Sprawy socjalne.

Urlop pracownika zwolnionego.

Pracownik, który wskutek przepracowania okresu czasu, oznaczanego w art. 4 ustawy o urlopach, uzyskał już prawo do urlopu, o tyle tylko nabywa to prawo w każdym roku kalendarzowym z początkiem roku, o ile faktycznie z początkiem danego roku pracę swą w zakładzie pracy wykonywał. (C. I. 1273/33).

Z tego wynika, że pracownik, który przestał pracować jeszcze przed nowym rokiem, nie korzysta z urlopu na ten rok, chociaż otrzymał wynagrodzenie na czas objęty nowym rokiem.

Oczywiście sam fakt wymówienia w starym roku nie wpływa na prawo do urlopu w nowym roku.

Prawo do gratyfikacji.

Przyznawanie pracownikom gratyfikacji z natury rzeczy oparte jest na pomyślnym stanie przedsiębiorstwa, zatem z faktu, iż pozwana firma przez szereg lat wypłacała gratyfikacje, nie można wysnuć obowiązku do jej wypłacania w okresie upadłości firmy. (C. 42/34).

Z powyższej części tezy wynika, że sam fakt niepomyślnego stanu finansowego przedsiębiorstwa wystarcza, by uzyskać wstrzymania dalszej wypłaty gratyfikacji.

Zwolnienie z powodu choroby.

Prekluzyjny termin miesięczny do rozwiązania umowy o pracę w razie niestawienia się pracownika do pracy wskutek choroby w ciągu więcej, niż 3 miesiące, liczy się dopiero od dnia, w którym pracownik po ustaniu choroby zgłosił się do pracy, a nie od upływu 3-miesięcznego okresu choroby. (C. I. 43/34).

Chodzi tu o interpretację przepisu artykułu 36 ust. 2 dekretu o umowie o pracę pracownika umysł., w myśl którego prawo pracodawcy do rozwiązania umowy gaśnie z upływem miesiąca od chwili, kiedy uzyskał wiadomość o istnieniu ważnej przyczyny.

Wobec dotychczasowej odmiennej interpretacji sądów pracy pracodowca był zmuszony do wypowiedzenia pracownikowi w ciągu czwartego miesiąca choroby, aby nie utracić prawa przy dłuższej chorobie pracownika.

Zatrudnienie robotników przy inwestycjach komunikacyjnych.

Roboty na szlakach komunikacyjnych trwają już w pełni według tegorocznego planu inwestycyjnego. Na robotach tych w dniu 1 czerwca rb. zatrudnionych było 131.651 rob.

Największa liczba robotników zatrudniona jest na robotach drogowych, a mian. 117.398 osób, w tem na drogach państwowych 38.722 robotników, na drogach zaś samorządowych — 78. 676 robotników.

Inwestycyjne roboty wodne zatrudniły dotychczas 8.672 rob., a kolejowe roboty inwestycyjne5.581 robotników.

W sprawie zatrudniania pracowników obcokrajowych w przemyśle.

Jeden ze związków przemysłowych wniósł do Ministerstwa Przemysłu i Handlu w tej sprawie następujący memorjał:

„Obowiązujące ustawodawstwo o ochronie rynku pracy stwarza dla wielu przedsiębiorstw bardzo wielkie trudności. Uzyskanie zezwolenia na zatrudnienie obcokrajowego pracownika — co dotyczy przeważnie wyspecjalizowanych fachowców w różnych działach technicznych — wymaga uciążliwego i kosztownego procederu administracyjnego. Odnośne podanie przejść musi przez Starostwo do Województwa, gdzie w decyzji współdziałają 4 Wydziały: Wydział Opieki Społecznej, Inspektorat Pracy, Wydział Przemysłowy i Wydział Bezpieczeństwa Publicznego. Nawet przy energicznych interwencjach i osobistem pilnowaniu sprawy, załatwianie związanych z tem formalności trwać musi conajmniej kilkanaście dni. Tymczasem techniczne potrzeby niejednokrotnie bardzo naglą i przedsiębiorstwo pozostaje w kolizji albo zatrudnić obcokrajowego montera bez uprzedniego zezwolenia i narazić się na odpowiedzialność karną, albo też ponieść nieraz bardzo poważne straty wskutek zwłoki w wykonaniu napraw technicznych.

W tej sytuacji wyłaniałoby się takie praktyczne rozwiązanie tej kwestji, by poszczególne przedsiębiorstwa mogły uzyskać stałe zezwolenia na czasowe zatrudnienie stosownie do potrzeb jednego czy więcej obcokrajowych fachowców z tem, że każdorazowe faktyczne zatrudnienie byłoby dodatkowo podane do wiadomości władz.

Argument, że każde przedsiębiorstwo powinno utworzyć u siebie pogotowie polskich fachowców, trudny jest w praktyce do realizacji, gdyż trudno wymagać, aby przedsiębiorstwo mające u siebie np. zainstalowane specjalne urządzenia, dostarczone z obcokrajowych fabryk, miało kształcić specjalistów do reparacji tych maszyn. Wymaga to bowiem całkiem szczegółowego specjalizowania się i utrzymywania takiego specjalisty byłoby zarówno niepraktyczne, jak i kosztowne. Wykształcenie polskich fachowców monterskich będzie możliwe tylko w miarę rozwoju stosunków i rozwinięcia własnej wytwórczości maszyn i odnosić się to tylko będzie do maszyn w kraju wyrabianych. Natomiast nie da się to zastosować dla specjalnych urządzeń zagranicznych, będących najczęściej bądź tajemnicą, bądź patentem odnośnej firmy.

Wyspecjalizowanie się w pewnych działach konstrukcyjno - technicznych opiera się na długoletniem doświadczeniu, a ponadto wchodzi tutaj w grę zazwyczaj odpowiedzialność tej firmy zagranicznej, która dane urządzenia dostarczyła. W razie dokonania reparacyj przez niedostatecznie wyszkolonych monterów krajowych, zagraniczny dostawca słusznie zrzucałby z siebie odpowiedzialność za funkcjonowanie dostarczonego urządzenia.

To samo odnosi się do rozmaitych specjalistów z działów chemicznych, garbarskich i całego szeregu przemysłów, w których nie posiadamy dotychczas ani szkół dla odpowiedniego przygotowania naszych pracowników, względnie których tylko długoletnia praktyka i rozwój kadr robotniczych razem z daną gałęzią produkcji może stworzyć pewien standard specjalisty.

Dlatego mamy zaszczyt najuprzejmiej prosić o łaskawe liberalne traktowanie sprawy zatrudniania obcokrajowców fachowców w ten sposób, aby w stosunku do poważnych przedsiębiorstw stosowano proponowaną przez nas zasadę z pominięciem uciążliwego, długotrwałego i kosztownego procederu administracyjnego".

W sprawie rent starczych pracowników umysłowych.

Nowela do dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. Nr. 39 z b. r. poz. 347) przewiduje m. in. ograniczenie rent starczych osobom jeszcze pracującym (art. 1. noweli p. 15). A mianowicie renta t. j. przeciętna płaca podstawowa wszystkich miesięcy składkowych. O ile zatem zarobki się nie zmniejszyły, renta nie będzie dalej wypłacana. Analogiczna zasada była stosowana dotychczas do rent inwalidzkich, teraz rozciągnięta została na renty starcze.

Przykład: Pracownik otrzymywał od 1928 r. przeciętnie zł. 400.— miesięcznie i mając lat 65 pobierał od roku ubiegłego, t. j. po odbyciu 5-cio letniego okresu wyczekiwania na rentę starczą w wysokości zł. 160,— t. j. 40% od zł. 400.—. Od chwili przyznania renty dalsze otrzymywanie płac, ich zwyżka lub zniżka dotychczas nie była brana w rachubę przy wymiarze renty, a wymiar składek już nie miał miejsca, skoro w stosunku do rencisty ustaje obowiązek ubezpieczenia emerytalnego. Odtąd renta ta nie będzie wypłacana, jeżeli pracownik dalej zarabia 400.— zł. miesięcznie lub więcej. W razie obniżenia zarobku do 300 zł. renta wypłacana będzie w wysokości zł. 100.—, a dopiero przy zarobku zł. 240.— lub niższym renta powróci do pełnej wysokości zł. 160.—.

Przy wyższych wynagrodzeniach wchodzi jeszcze w grę górna granica wymiaru składek i świadczeń.

Przykład: Pracownik zarabiał zł. 800.— miesięcznie i otrzymywał dotąd rentę starczą od kwoty zł. 720.—, czyli zł. 288.—. Renta ta będzie utrzymywana w pełnej wysokości tylko wtedy, gdy zarobek obecny wynosi zł. 432 lub mniej, a ustanie przy zarobku zł. 720.— lub większym.

Redukcja rent nastąpi z dniem 1 lipca br. (art. 7 noweli). W związku z tem Ubezpieczalnia żąda obecnie od rencistów przedstawienia zaświadczenia pracodawcy o wysokości zarobków. Ubezpieczalnia może się przytem powołać na znowelizowany obecnie artykuł 114 dekretu, w myśl którego również pracownicy i członkowie ich rodzin obowiązani są do udzielania wyjaśnień i umożliwienia odnośnych dochodzeń.

Sprawa ma dla pracodawcy znaczenie o tyle iż będzie musiał wystawić odnośne zaświadczenia i pozatem rozważyć, czy zarobki rencisty nie powinny ulec zmianie.

Handel zagraniczny.

Import surowców do Niemiec w ramach postanowień dewizowych.

Rozporządzenie Reichsstelle für Devisen-bewirtschaftung, wyznaczające kontyngent przydziału dewiz na czerwiec br. w wysokości 10% zawiera jeszcze bardzo charakterystyczny przepis, że sprawa zapłaty za niezbędne (lebenwichtige) surowce, które już podlegają nadzorowi przywozu, będzie osobno uregulowana. To zn., że za import wełny, bawełny, juty, skór surowych i obrobionych oraz nieszlachetnych metali od 1. bm. nie będzie płaciło się w ramach ogólnych przepisów dewizowych, ale na podstawie osobnych zarządzeń, które będą wydane przez urzędy nadzoru tych surowców w porozumieniu z Reichsstelle.

Ten przepis jest doniosłą nowością, bo przełamuje dotychczasową zasadę przydzielania dewiz niezależnie od krajów do Niemiec eksportujących. Przy nowej regulacji staje się dyskryminacja poszczególnych krajów koniecznością, a reglamentacja dewiz staje się narzędziem poliytki handlowej.

Prawo.

Projekt nowej ustawy o zapobieganiu upadłościom.

Projekt ten jest dużym sukcesem jednomyślnej opinji kół gospodarczych.

Porzuca on zupełnie odroczenie wypłat i nadzór sądowy, jako odrębną instytucję — a przewiduje tylko możność wdrożenia postępowania układowego, w którego ramach może tylko być odroczenie wypłat i nadzór sądowy.

Treść i motywy projektu są następujące:

„I. Projekt ustawy o zapobieganiu upadłości dotyczy wszystkich osób, którym może być otwarta upadłość; o tem zaś, komu upadłość może być otwarta, decydować będą przepisy ustawy upadłościowej. Osobny rozdział IV zawiera przepisy dla dłużników posiadających gospodarstwa wiejskie (art. 72—76), które jednak nie mają wejść w życie równocześnie z całą ustawą, lecz dopiero na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów (art. 80), albowiem rolnicy ją jeszcze chronieni przez ustawę z dnia 23 sierpnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 652) i dopiero po uchyleniu tej ustawy kryzysowej, a zatem z natury rzeczy przejściowej, może okazać się konieczność udzielenia rolnikom ochrony ustawy o zapobieganiu upadłości.

„Przyszła ustawa o zapobieganiu upadłości jest pomyślana jako instytucja trwała, nie zaś jako ustawa kryzysowa. Wskutek tego musiał ulec większemu ograniczeniu, aniżeli to spotykamy w ustawach kryzysowych, prawa dłużnika przy silniejszem zaakcentowaniu praw wierzycieli i pozostawieniu dużej swobody dla decyzji sądu, przeprowadzającego postępowanie.

„II. Projekt ustawy o zapobieganiu upadłości przewiduje tylko możność wszczęcia postępowania układowego (art. 1). Nie wprowadza więc odroczenia wypłat jako odrębnej instytucji, jak to czyni polska ustawa z dnia 23 grudnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3 z 1928 r. poz. 20). Z tego nie wynika jednak, aby dłużnik nie mógł uzyskać również i odroczenia wypłat. Odroczenie to może jednak uzyskać tylko zapomocą postępowania układowego przez zawarcie odpowiedniego układu zapobiegawczego, przewidującego odroczenie spłaty długów (art. 16, p. 1).

„Wszczęcie postępowania układowego jest uzależnione od pewnych przesłanek przedmiotowych (art. 1) i podmiotowych (art. 2). Dopiero, gdy zachodzą warunki przewidziane w art. 1 i niema przeszkód, wymienionych w art. 2, sąd może wszcząć postępowanie układowe. Dopuszczalne jest to również i w odniesieniu do jawnej spółki handlowej i spółki komandytowej (art. 3). W razie zbiegu postępowania dotyczącego spółek z postępowaniem, dotyczącem osobiście odpowiedzialnego spólnika, wierzyciel spółki bierze udział w obu postępowaniach z całą swą wierzytelnością, nie może jednak w obu postępowaniach otrzymać łącznie więcej, aniżeli wynosi jego wierzytelność.

„Podanie o wszczęcie postępowania układowego wraz z załącznikami (art. 14) należy skierować do Sądu Okręgowego, który rozstrzyga w składzie trzech sędziów (art. 6). Orzeczenia sądu zapadają w formie postanowień. Środki odwoławcze są dopuszczalne tylko w przypadkach, w których ustawa wyraźnie na to zezwala (art. 8).

„(1) Pierwszym etapem postępowania jest wstępne badanie podania przez przewodniczącego w sądzie okręgowym (art. 17). Przewodniczący bada przedewszystkiem, czy podanie odpowiada warunkom formalnym. Jeżeli w tym względzie zachodzą braki, które pomimo wezwania nie zostaną usunięte, przewodniczący podanie zwróci. Jeżeli podanie czyni zadość warunkom formalnym, przewodniczący zbada, czy zachodzą przedmiotowe i podmiotowe warunki otwarcia postępowania układowego. Przytem może się okazać, że już z samego podania jasno wynika, że warunki te bezwątpienia nie zachodzą. W takim przypadku przewodniczący może bez dalszego postępowania podanie dłużnika odrzucić (art. 18). Jeżeli podanie odpowiada warunkom ustawy, przewodniczący przedkłada je sądowi w pełnym składzie, który wydaje postanowienie o otwarciu postępowania układowego. Wydając to postanowienie, sąd opiera się nietylko na materjale, przedłożonym przez dłużnika, lecz i na wynikach dochodzenia, przeprowadzonego przez przewodniczącego (art. 19).

„(2) Z chwilą wydania przez sąd postanowienia o otwarciu postępowania układowego rozpoczyna się dalsze stadjum postępowania (art. 24). Do przeprowadzenia postępowania sąd wyznacza sędziego delegowanego (art. 25), mianuje nadzorcę sądowego nad majątkiem dłużnika i wyznacza zaraz termin do sprawdzenia wierzytelności. Nadzorca nie zarządza majątkiem dłużnika, lecz go tylko kontroluje pod ogólnym nadzorem sędziego delegowanego (art. 32). Gdyby jednak dłużnik utrudniał nadzorcy spełnianie prawidłowego nadzoru lub działał na szkodę wierzycieli, może mu na wniosek nadzorcy być odebrany całkowity lub częściowy zarząd majątku. W tym przypadku sąd przekazuje zarząd majątku nadzorcy sądowemu. Do obowiązków nadzorcy należy przedewszystkiem zamknięcie ksiąg dłużnika i sprawdzenie złożonego przez niego bilansu, stanu aktywów i pasywów oraz spisu wierzycieli, jako też sprawdzenie stanu przedsiębiorstwa (art. 33).

„(3) Celem ustalenia listy wierzycieli, sędzia delegowany przeprowadza sprawdzanie wierzytelności. Wierzytelności, oparte na wpisach w prawidłowo prowadzonych księgach handlowych dłużnika bądź na innych tytułach bezspornych lub nie budzących wątpliwości, chociażby były warunkowe lub terminowe, zostają wciągnięte na t. zw. „listę wierzycieli" (art. 41). Wciągnięciu na listę nie ulegają wierzytelności, których postępowanie wcale nie obejmuje, a które wymienia art. 4. Jednakże wierzytelności zabezpieczone hipoteką lub prawem zastawu mogą być wciągnięte na listę wierzycieli, jeżeli wierzyciel zrzeknie się tego zabezpieczenia. Wciągnięcie wierzytelności na listę ma ten skutek, że uprawnia wierzyciela do brania udziału w zgromadzeniach wierzycieli i określa sumą z którą wierzyciel ma prawo uczestniczyć w uchwałach tego zgromadzenia, co jednak nie przesądza ani istoty prawnej, ani wysokości roszczenia (art. 46).

„Po upływie terminu sprawdzenia sędzia delegowany zwołuje zgromadzenie wierzycieli (art 47). Zgromadzenie rozpoczyna się ustaleniem listy obecności, do której wpisuje się również i osoby, które zgłosiły swój głos na piśmie. Następnie nadzorca składa sprawozdanie, poczem sędzia delegowany przedstawia propozycje układowe i zarządza nad niemi rozprawę. Przytem wierzyciele mogą — lecz tylko na pierwszem zgromadzeniu — zgłaszać poprawki i uzupełnienia do warunków układu po wyczerpaniu dyskusji sędzia zarządza głosowanie z listy obecności (art. 50, 51). Układ zapobiegawczy uważa się za przyjęty, jeżeli uzyskał dwa rodzaje większości: 1) większość obecnych na zgromadzeniu wierzycieli oraz 2) większość kapitału, wynosząca w zwykłych przypadkach 2/3 wierzytelności, wciągniętych na listę, a wyjątkowo 4/5, jeżeli dłużnik pragnie uzyskać zmniejszenie długu o więcej niż 40% (art. 52). Układ spisuje się w formie protokółu (art. 54). Jeżeli w głosowaniu zabraknie jednej większości, sędzia delegowany może odroczyć zgromadzenie, wyznaczając nowy termin. Uchwała wierzycieli zapadła w tym nowym terminie jest ostateczna (art. 53).

„Układ zapobiegawczy musi uzyskać zatwierdzenie sądu (art. 55), którego to zatwierdzenia sąd w pewnych przypadkach musi (art. 56), a w innych może odmówić (art. 57).

„Układ zapobiegawczy obowiązuje wszystkich wierzycieli bez względu na to, czy byli wciągnięci na listę wierzycieli i czy brali udział w ogólnem zgromadzeniu, obowiązuje nawet wierzycieli, głosujących przeciwko układowi. Jedynie tych wierzycieli, których należności nie podlegają postępowaniu układowemu (art. 4) i tych, których dłużnik umyślnie nie ujawnił, a którzy w postępowaniu nie uczestniczyli, układ nie obowiązuje (art. 61). Układ zapobiegawczy nie wywiera też żadnego wpływu na zobowiązania spółdłużników i poręczycieli (art. 62).

„(4) Po uprawomocnieniu się postanowienia zawierającego układ zapobiegawczy, dłużnik odzyskuje swobodę działania, o ile układ nie przewiduje dalszej kontroli aż do zupełnego wykonania zobowiązań układowych. Jeżeli układ kontrolę taką przewiduje (art. 65), sąd w postanowieniu zatwierdzającem układ zamianuje „kuratora", kontrolującego wykonanie układu (art. 65). Kuratorem może być też dotychczasowy nadzorca. Kurator posiada aż do zupełnego dopełnienia wszystkich zobowiązań układowych prawa kontroli podobne do tych, jakie ma obecnie nadzorca sądowy w postępowaniu o odroczenie wypłat. Prawa kuratora sięgają bardzo daleko, bo może nawet, jeżeli dłużnik nie wypełnia przejętych na siebie w układzie zobowiązań lub działa w złej wierze, zgłosić do sądu wniosek o unieważnienie układu i umorzenie postępowania układowego (art. 67; skutki: art. 69). Po dopełnieniu wszystkich zobowiązań układu, sąd na wniosek dłużnika lub kuratora uzna postępowanie układowe za zakończone (art. 71). Dopiero to postanowienie kończy postępowanie układowe.

„Rozdział IV zawiera o tyle odrębne postanowienia dla dłużników, posiadających gospodarstwo wiejskie, że propo-

zycje układowe mogą obejmować również i ustanowienie zarządu przymusowego do lat pięciu (art. 76).

„Przepisy przejściowe (art. 77) nakazują dotychczasowe odroczenie wypłat i postępowanie układowe zakończyć według dawnego prawa, przyczem jednak udzielenie dalszego odroczenia wypłat po wejściu w życie niniejszego prawa jest niedopuszczalne".

W sprawie rozporządzeń wykonawczych do noweli przemysłowej.

Według ostatnich informacyj — do noweli przemysłowej, która wchodzi w życie dnia 15 sierpnia br., będzie wydany szereg rozporządzeń wykonawczych, które będą i już częściowo zostały przesłane do zaopinjowania Izbom przemysłowo - handlowym. **Co do działu V tej noweli, dotyczącego stowarzyszeń przemysłowych, niema narazie zamiaru wydawania rozporządzenia wykonawczego.**

Opinja w sprawie prowadzenia ksiąg handlowych.

Związek Izb Przemysłowo - Handlowych przesłał do Ministerstwa Przemysłu i Handlu opinję, dotyczącą sprawy, jakie przedsiębiorstwa obowiązane są w myśl nowego kodeksu handlowego do prowadzenia ksiąg handlowych. Zdaniem Związku Izb do tej kategorji przedsiębiorstw winny należeć: 1) przedsiębiorstwa przemysłowe zaliczone od I—V kat. świadectw przemysłowych; 2) zakłady hurtowej sprzedaży, prowadzone na zasadzie kart rejestracyjnych, a należące do przedsiębiorstw przemysłowych, niezależnie od kategorji tych ostatnich, 3) przedsiębiorstwa handlowe, obowiązane do wykupienia świadectw przemysłowych I i II kat. z wyjątkiem: a) przedsiębiorstw II kat. wymienionych w pp. 2 i 3 i prowadzących handel specjalny bądź sprzedaży artykułów posiadających cechy produkcji wytwórniejszej, b) zakładów gastronomicznych, c) przedsiębiorstw kinematograficznych.

Ponadto Związek Izb wyraził opinję, że ustalone granice winny dotykać również spółek jawnych.

Sprawy pocztowe.

Poczta peronowa w Poznaniu i w Zbąszyniu.

Izba Przemysłowo - Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że z dniem 15 czerwca 1934 r. uruchomiono dla wygody podróżnych pocztę peronową na stacjach kolejowych w Poznaniu i w Zbąszyniu.

Funkcjonarjusz poczty peronowej sprzedaje znaczki pocztowe, kartki pocztowe i wydaje blankiety telegraficzne, oraz przyjmuje listy zwykłe, polecone i telegramy.

Wystawy i Targi.

Po ponownem otwarciu Wszechświatowej Wystawy w Chicago.

W dniu 26 maja br. odbyło się ponowne uroczyste otwarcie Wszechświatowej Wystawy w Chicago pod hasłem „Wiek Postępu". Wystawa trwać będzie do 1 listopada rb. i w porównaniu z rokiem ubiegłym doznała znacznego jeszcze rozszerzenia, stanowiąc wspaniały przegląd najnowszych pomysłów techniki, przemysłu, handlu i sztuki, oprawiony w cudną formę dekoracyjną, umieszczoną w gigantycznych gmachach, na terenach wydartych jeziorom.

Celem bezpośredniego zaznajomienia społeczeństwa polskiego z rynkiem amerykańskim i mając na względzie wielkie zalety kształcące i wypoczynkowe wycieczek do Stanów Zjednoczonych, zostanie w roku bieżącym zorganizowaną na okrętach linji Gdynia — Ameryka serja wycieczek na Światową Wystawę w Chicago.

O bliższych szczegółach wspomnianych wycieczek można dowiedzieć się w Związku Fabrykantów w Poznaniu.

Potanienie kredytu krótkoterminowego w Polsce.

Obniżenie dyskonta od 3-miesięcznych weksli kupieckich.

Na posiedzeniu Związku Banków w Polsce uchwalono wobec płynności na rynku pieniężnym obniżyć maksymalną stopę dyskontową od 3-miesięcznych weksli kupieckich z 9½ na 8½ proc., poczynając od dnia 15 czerwca rb.

Od dłuższego czasu na polskim rynku pieniężnym dało się zaobserwować znaczne odprężenie. Upłynnienie się rynku pieniężnego przejawiło się z jednej strony w nagromadzeniu gotowizny w kasach banków, z drugiej zaś strony większemi obrotami i zwyżką kursów papierów procentowych na giełdach krajowych. Również zwiększenie się wkładów w bankach dowodzi, że na rynku pieniężnym znajduje się większa ilość wolnych kapitałów, szukających lokaty.

W tej sytuacji znaczna część banków mogła już od pewnego czasu obniżyć pobierane odsetki od weksli zdyskontowanych.

Należy bowiem zaznaczyć, że uchwała Związku Banków w Polsce wyznacza maksymalną umowną granicę dla stopy dyskontowej, stosowanej przez banki prywatne. Od tej granicy dopuszczalne są więc odstępstwa w dół. Uchwała Związku Banków jest więc wynikiem układu faktycznych stosunków na rynku kredytowym.

Uchwałę tę należy niewątpliwie uważać za dalszy krok w kierunku obniżenia kosztów kredytu krótkoterminowego. Obniżenie kosztów kredytu w Polsce posiada duże znaczenie dla życia gospodarczego, gdyż przyczynia się do zwiększenia obrotów wewnętrznych.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1. — Czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna Sp. z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2a
Redaktor odpowiedzialny: Dyrektor Franciszek Łyczywek.